

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.V.21.550/2019/11.

A tanács tagjai: dr. Szabó Klára a tanács elnöke, dr. Magosi Szilvia előadó bíró, dr. Madarász Anna bíró

A felperes: Felperes1

Az alperes: Alperes1

Az alperes képviselője: dr. Nagy Péter ügyvéd

A per tárgya: ügyvédi munkadíj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.036/2019/7/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 62.P.22.517/2010/168.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
- Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg az államnak felhívásra 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az írógéppel készült, 1993. október 28-án kelt okiratban rögzítettek szerint a felperes mint egyéni ügyvéd és az alperes mint ügyfél között tartós ügyvédi megbízási szerződés jött létre teljes körű jogi képviselő – különös tekintettel a szám alatti ingatlanokkal kapcsolatos ügyek intézése – ellátására. A megállapodás tartalmazza, hogy annak keretében a felperes ellátja az alperes peres és peren kívüli eljárásban történő képviselőt, okiratokat szerkeszt, jogi tanácsot ad, büntetőügyben védőként jár el és egyéb ügyvédi munkát lát el a rábízott ügyekben. A megbízási jogviszony határozatlan idejű. A megbízási díj összege utóbb kerül megállapodásra és kifizetésre, amikor az alperes az eladás céljára megvásárolt két ingatlant együtt vagy külön-külön értékesíti. Az ügyvédi munkadíj minimális összege az ingatlanok együttes eladási árának 10%-a, a teljesítése pedig az értékesítéskor befolyt vételárból egy összegben esedékes. A megbízások teljesítése során az egyes ügyekkel kapcsolatosan felmerülő költségeket, készkiadásokat azok felmerültekor az alperes fizeti. A megállapodás tartalmazza továbbá, hogy annak egy-egy példányát a felek átvették.

[2] A felperes által kézzel írt, 2008. március 7-i keltezésű „Tényállás” nevű nyomtatványon rögzítettek szerint az alperes előadta, hogy közte és a felperes között 28 éve áll fenn megbízási. A felperes perben és peren kívül képviselte sokszor kifejezett kérésére olyan formában, hogy személyesen járt el az általa szerkesztett okiratok, beadványok alapján. Folyamatos, szinte napi ügyvédi tanácsadásban részesült és megszámlálhatatlan számú okiratot, szerződést szerkesztett különféle ügyekben a felperes. Az alperes előadta továbbá, hogy 15 éve (1993 óta) ügyvédi munkadíj fizetése a részéről nem történt. 2008. március 7-én előszerződést kötött az ingatlanok eladására. Az ingatlanokkal kapcsolatban is a felperes látta és látja el a jogi képviselőt. A „Tényállás” tartalmazza továbbá, hogy a felperes és az alperes megerősítik és megismétlik megállapodásukat, amely szerint az alperes arra vállal kötelezettséget, hogy ügyvédi munkadíj fejében 150.000.000 forintot fizet. Az ügyvédi munkadíj az első vételárnak az alperes számlájára történt jóváírásától számított 30 napon belül esedékes. A felek a teljes összegből 50.000.000 forintot az ingatlanok értékesítése sikerdíjának tekintenek, és az csak abban az esetben jár, ha nem kerül sor a hitelező bank részéről végrehajtási eljárás lefolytatására. Végrehajtás esetén a bankot követő kielégítési sorrendben a felperes 100.000.000 forintra jogosult. A felek az ügyvédi munkadíj megállapodás teljesítésével rendezettnek tekintik valamennyi ügyvédi munka ellenértékét, ide értve az ingatlanok eladására vonatkozó végleges adásvételi szerződések megkötésével kapcsolatos ügyvédi munkát is.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[3] A felperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 242. § (1)-(2) bekezdésére, 478. § (1) bekezdésére, az ügyvédekről szóló 1998. évi

XI. törvény (a továbbiakban: Ügyvédi tv.) 9. § (1)-(2) bekezdésére, 22. §-ára, 23. § (1)-(2) bekezdésére alapított keresetében 150.000.000 forint megbízási díj és ezen összeg után 2008. május 31-től a kifizetésig járó, a régi Ptk. 301. §-ában meghatározott mértékű késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A keresetét arra alapította, hogy közte és az alperes között 1993-ban tartós ügyvédi megbízási jogviszony jött létre ügyvédi tevékenység ellátására. Az alperes e szerződésen alapuló közreműködésével szerezte meg 1993-ban a szám alatti nagy értékű ingatlanok tulajdonjogát. Abban állapodtak meg, hogy az ügyvédi munkadíjat utóbb határozzák meg és azt ezen ingatlanok értékesítését követően fizeti ki az alperes. A felperes állította, hogy 2008-ig folyamatosan ügyvédi tevékenységet végzett az alperes részére, majd 2008. március 7-én megállapodtak az ügyvédi munkadíj összegéről és megfizetéséről, egyúttal az alperes a tartozását elismerte. Annak ellenére azonban, hogy az ingatlanok vételárát 2008. április 30-án megkapta, az ügyvédi megbízási díjat felszólítás ellenére nem fizette meg.

[4] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta, hogy a felperes ügyvédi tevékenységet végzett a részére, de állította, hogy ennek díját minden alkalommal a felperes által meghatározott összegben megfizette, illetve a felperes részére végzett különböző munkálatok értékének beszámításával, valamint kölcsönök formájában teljesítette. Állította, hogy a tartozását nem ismerte el, a 2008. március 7-i „Tényálláson” lévő aláírás nem tőle származik. A kézzel írott, egyebekben olvashatatlan szöveg utóbb, az aláírása után került az okiratra, mert a felperes kérésére több alkalommal üres blankettákat írt alá. Így készült az 1993. október 28-i okirat is. Az alperes egyebekben arra hivatkozott, hogy az 1993. október 28-i és a 2008. március 7-i szerződés a jóerkölcsbe ütközés, a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti feltűnő értékaránytalanság, valamint a régi Ptk. 228. § (3) bekezdése alapján is érvénytelen. A felperes követelése ettől függetlenül el is évült.

Az első- és másodfokú ítélet

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest a perköltség, valamint a feljegyzett kereseti illeték megfizetésére.

[6] Az indokolásában foglaltak szerint nem volt vitás, hogy a felek között korábban ügyvédi megbízási jogviszony állt fenn, az alperes azonban állította, hogy nincs a felperes által végzett ügyvédi tevékenységből eredő tartozása. A felperes a keresetét elsősorban a 2008. március 7-én kelt „Tényállás” elnevezésű, állítása szerint az alperes tartozáselismerő nyilatkozatát magában foglaló okirattal kívánta bizonyítani. Az okirat azonban tartalmi és alaki okok miatt nem minősül a régi Ptk. 242. §-a szerinti tartozáselismerésnek, mert nem az alperes által tett kifejezett, a tartozás elismerésére vonatkozó nyilatkozat, hanem a felperes által készített, a felek közötti ügyvédi megbízási jogviszonyra vonatkozó megállapodás. A perben kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye alátámasztotta, hogy az okiratot az alperes írta alá. Az okirat nem teljes bizonyító erejű [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 196. §], hanem egyszerű magánokirat. Valódinak tekintendő, de a régi Pp. 197. § (2) bekezdése szerint csak a külsőleg aggálytalan magánokirat mellett áll a hamisítatlanság vélelme.

[7] Az elsőfokú bíróságnak az okirat meg nem hamisítottságát illetően aggályai merültek fel. Aggályt keltő körülménynek tekintette egyrészt, hogy a felperes egy

„Tényállás” blankettára saját kézzel írt megállapodással úgy kívánta lezárni az alperessel több évtizede fennálló jogviszonyát, hogy saját maga számára egy jelentős összeg megfizetésére kötelezi a megbízót. Az ügyvéd által készített, hosszú ideje fennálló és kiemelt díjazást biztosító megbízási jogviszonyt lezáró megállapodásnak ettől eltérően már a külalakjában is olyannak kell lennie, hogy a meghamisíthatatlansága nyilvánvaló legyen. Aggályos, hogy a megállapodás úgy biztosít a készítője számára jelentős összeget, hogy az okirat nehezen, némely része pedig egyáltalán nem olvasható, és ebből eredően a megbízási díj összege sem teljesen egyértelmű. Az okirat aggályosságát a nyelvtani megfogalmazása is erősítette, mert az első részben a megbízó egyes szám első személyben nyilatkozik, majd áttér a többes számra. Aggályos továbbá, hogy a peres felek az aláíráshoz más-más tollat használtak. Az elsőfokú bíróság értékelése szerint e körülmények összessége oly mértékben tette aggályossá az okiratot, hogy a hamisíthatatlanság vélelme nem érvényesül, és az aggályok eloszlatására a több évvel a perindítás után csatolt 1993. évi tartós ügyvédi megbízási jogviszonyra vonatkozó megállapodás sem volt alkalmas. Ez az okirat ugyancsak egyszerű magánokirat, és a hamisíthatatlanságát az alperes kétségbe vonta. Aggályt keltő, hogy az alperes az okiratot piros színű tollal írta alá, továbbá az is, hogy az okiratot a felperes csak 2015. július 9-én csatolta a per irataihoz. A felperes egyik okirat hamisíthatatlanságát sem bizonyította. A 2008. március 7-i okiratot érintő aggályokat nem oszlatná el, ha az 1993-as okiratot hamisíthatatlannak kellene tekinteni. Nyomatékkal kellett figyelembe venni azt a körülményt, hogy az okiratot az aggályokat ébresztő jellemzőkkel a felperes mint évtizedek óta praktizáló ügyvéd készítette el. A rendelkezésre álló bizonyítékok a kereset kétséget kizáró alátámasztására nem voltak alkalmasak

[8] Az elsőfokú bíróság rámutatott továbbá arra, hogy az okirat aggályait a bizonyító erejénél kell értékelni, az aggályok nem eredményezik az okiratba foglalt megállapodás érvénytelenségét. Az alperes az előadása szerint meg sem kötötte a felperes által hivatkozott megállapodásokat. A folyamatos megbízási jogviszony esetén az elévülés nem jöhetett szóba. Amennyiben a felperes aggálytalan bizonyítékokkal alátámasztotta volna a keresetét, akkor az alperes érvénytelenség körében előterjesztett védekezése nem lett volna eredményes, mert a megállapodások az általa megjelölt okokból nem érvénytelenek. A peres felek között hosszú, évtizedekre visszavezethető személyes és munkakapcsolat volt, amelynek eredményeképpen egy sajátos viszonyrendszer alakult ki közöttük. Ennek során az elvégzett jogi munkájáért a felperesnek nyilvánvalóan kapnia kellett olyan ellentételezést az alperestől, amely a számára is megfelelő és elfogadható volt. Az elsőfokú bíróság az alperes további bizonyítási indítványainak teljesítését a régi Pp. 3. § (4) bekezdésére hivatkozással sürgősség okán mellőzte.

[9] A felperes fellebbezése és az alperes perköltségre vonatkozó csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és helyt adott a keresetnek. A felperest mentesítette a terhére megállapított elsőfokú perköltség és feljegyzett kereseti illeték térítése alól, és az alperest kötelezte a perköltség, valamint a feljegyzett kereseti és fellebbezési illeték megfizetésére.

[10] Az indokolásában foglaltak szerint a fellebbezésben felhozott eljárási szabálysértésekre tekintettel nem volt ok a jogerős ítélet régi Pp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezésére. Az elsőfokú bíróság megállapításával ellentétben a 2008. március 7-i megállapodás lényeges tartalmát a felek írásba foglalták, és az olvasható azon tapasztalati tény alapján, hogy a másodfokú tanács tagjai el tudták olvasni a kézzel írt szöveget. A perben kirendelt szakértők egyike sem tartotta a kézírást olvashatatlanak, és

ilyen következtetés az alperes által felkért magánszakértő nyilatkozatából sem vonható le. A felek szerződését magában foglaló 1993. október 28-i okirat tartalmából nyilvánvaló, hogy minimum díjként meghatározva, de megegyeztek az ügyvédi munka díjazásában is. Az ezzel ellentétes megállapításokat az elsőfokú ítélet tényállásából mellőzni kellett. Egyebekben a releváns tényállást az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg.

[11] A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy az alperes az ellenkérelmében csupán a felperes tényállításait vitató, azt cáfoló, valamint a felperes okirati bizonyítékait kétségbe vonó nyilatkozatokat tett, amely nem felel meg az érdemi védekezéssel szemben támasztott jogszabályi (régi Pp. 139 §) követelményeknek. Az alperes nyilatkozatai csupán az általánosság szintjén utaltak az eseti megbízásokra és ezek díjának teljesítésére, ráadásul az utóbbit illetően ellentmondásosak is voltak. Ha az volt az alperes álláspontja, hogy a felperes tényállításából semmi nem valós, akkor egy koherens saját tényelődást kellett volna tennie. E nélkül nem várhatta, hogy a felperes a bizonyítási kötelezettségének tegyen eleget méghozzá oly módon, hogy csatolja az alperes ügyeinek intézésével kapcsolatos összes okirati bizonyítékot. Nem volt megállapítható e bizonyítási indítvány relevanciája, mivel nem volt olyan alperesi tényállás, amelyhez kapcsolható lett volna.

[12] A régi Pp. 164. § (1) bekezdése szerint a perben mindegyik fél a saját tényállításainak bizonyítására köteles. A peradatok alapján az bizonyított tényként volt megállapítható, hogy a felperes eljár az alperes érdekében az ingatlanok vásárlásakor és az eladás során is, különben az ingatlanokra vonatkozó előszerződések és az ingatlan-közvetítői megbízási szerződések, illetve tervezetek nem kerülhettek volna a birtokába, mert ennek nincs más észszerű magyarázata. Az alperes csak arra hivatkozott, hogy megfizette a díjakat, arra azonban nem tett tényállítást, hogy konkrétan mikor, milyen összegben. Nem adta elő, milyen eltérő összegű díjazásban állapodott meg a felperessel ahhoz képest, amit az a perben állított. A díj megfizetését vagy egyéb módon való teljesítését a felperes vitatása ellenére semmivel nem bizonyította.

[13] Azt a felperesi tényállítást, hogy 1993. október 28-án az alperessel tartós megbízási szerződést kötött, az erről kiállított egyszerű magánokiratnak minősülő okirat (régi Pp. 199. §) igazolja. Az egyszerű magánokirat mint okirat a régi Pp. 193. §-a alapján önmagában képes igazolni a felek közötti megállapodás tárgyát, típusát, a díjazást, illetve annak esedékességét. Az, hogy a 2008. március 7-i nyilatkozat nem tartozáseismerés, az elsőfokú bíróság értelmezésével ellentétben nem jár azzal a következménnyel, hogy a nyilatkozatot magában foglaló okirat nem is okirat, ezért a megállapodás létrejöttét és tartalmát a felperesnek bizonyítania kell.

[14] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az 1993. október 28-án kelt okiraton lévő alperesi aláírás valódisága nem szorult bizonyításra. Az okirattal kapcsolatosan az alperes tényállítása az volt, hogy azt nem ő írta alá, de amennyiben az okiraton mégis az ő aláírása van, akkor biankó papíron írt alá és a szöveg később került az okiraatra. Az előbbi tényállítás azon túl, hogy nem egyeztethető össze a jóhiszemű pervitel követelményével, nem felelt meg a védekezés követelményeinek sem, hiszen az alperesnek nem kétséget kellett ébresztenie aziránt, hogy mi történt, hanem tényeket kellett állítania, hiszen a saját aláírását kétség kívül mindenki fel tudja ismerni. Vagylagos tényelődás alapján nem rendelhető el bizonyítás. Egyébként az alperes a személyes meghallgatása során elő sem adta, hogy 1993-ban, amikor az ingatlanokra vételi előszerződést kötött, miért kellett volna biankó aláírnia bármit is a

felperes javára. Az az előszerződésből ugyanis megállapítható, hogy a szerződéskötésnél a felperes nem járt el a képviselőjében, tehát üres meghatalmazotti nyomtatvány aláírására ennél az ügyletnél nem lehetett szükség. Azt viszont a felperes által csatolt okiratok alátámasztották, hogy a felperes az ingatlanokkal kapcsolatos ingatlan-nyilvántartási és egyéb eljárásokban az alperes érdekében eljár, ehhez pedig ügyvédi megbízási szerződésre volt szükség [az ügyvédségről szóló 1983. évi 4. törvényerejű rendelet 8. § (1)-(2) bekezdés]. Ebből következően megállapítható volt, hogy kötött szerződést a felperes az alperessel, és az az akkor hatályos jogszabályi követelményeket tükrözte, mert az ügyvédi megbízási szerződésnek lényeges tartalmi eleme volt a díjmegállapodás. Okirattal bizonyított tény tehát, hogy a felek 1993. október 28-án megbízási szerződést kötöttek folyamatos ügyvédi tevékenység ellátására, amely az elsőfokú bíróság megállapításával ellentétben tartalmazta az ügyvédi munka díjazását is (minimum az ingatlanok majdani értékesítési árának 10%-a). A szerződést magába foglaló okirat tehát a régi Pp. 193. §-a alapján önmagában is igazolja a megbízási létrejöttét és a felperes díjigényét, az elsőfokú eljárásban csatolt okiratok pedig azt is, hogy a felperes a megbízásnak eleget tett.

[15] A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy a 2008. március 7-i okirat bizonyíték egyrészt az alperes által vitatott 1993. évi tartós megbízási létrejöttére és annak a valós jellegére, hiszen az előzmények között visszautal az 1993-as megállapodásra, azt szövegszerűen is megerősíti, és ezzel együtt megerősíti az 1993-as okirat valódiságát. Okirati bizonyítéka továbbá annak is, hogy az alperes – állításával szemben – nem fizetett megbízási díjat, hiszen bizonyítottan az alperes által aláírt okirat, és kifejezetten szerepel benne, hogy a felperes által részére végzett, konkrétan is meghatározott ügyvédi tevékenységeket 1993 óta nem ellentételezte. Az okiratba foglalt megállapodás tartalma szerint az 1993. október 28-i szerződésben az eladási ár 10%-ában kikötött díj és a díj esedékessége módosításának minősül [rég. Ptk. 240. § (1)-(2) bekezdés]. Az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően a módosított összegű díj a kézzel írt szövegben egyértelműen olvasható és beazonosítható. A megállapodás megbízási díj összetevőit rögzítő részéből kétségtelen, hogy a felperes az ügyvédi tevékenysége ellenében áfával együtt 150.000.000 forint díjazásra tarthatott igényt. Az 1993. október 28-i és 2008. március 7-i okiratok keletkezésének időpontja – amely megegyezik az ingatlanokra kötött vételi és eladási előszerződések napjával – is összhangban áll a felperesi állítással, hogy a megbízási az ingatlan megszerzéséhez, míg a megbízási díj esedékessége és kifizetése az ingatlan értékesítéséhez kötődött.

[16] A 2008. március 7-i okirat bizonyítottan valódi okirat. A perben kirendelt szakértő szakvéleménye alapján nem kétséges, hogy az okiraton lévő aláírás az alperestől származik, amit egyébként a szakértői bizonyítás után az alperes maga sem vitat. A szakértő nem talált olyan rendellenességet, amely az okirat utólagos manipulálására utalt volna. Az alperes indítványára kirendelt pszichológus szakértő pedig azt is megerősítette, hogy az okiraton lévő aláírás a 2008-as időszakból származó alperesi valódi aláírás. Az intézet a vizsgálata során igazoltnak látta, hogy a „Tényállás” nyomtatott részei előbb készültek, mint a kézzel írt szöveg, de más, a sorrendiséget megalapozó érvelést a szakvélemény nem tartalmaz. A régi Pp. 197. § (2) bekezdése alapján az alperesnek kellett volna bizonyítani az okirat meghamisítottságát, mert ezt az okirat rendellenessége az elsőfokú bíróság megállapításától eltérően nem támasztja alá. Rendellenességen csak az aláírást követő manipulációt lehet érteni, csak az olyan utólagos változtatásokat, amelyek az aláíró akaratától és tudásától függetlenül kerültek később az okiratra. Az elsőfokú bíróság által aggálykeltőnek tartott körülmények egyike sem az aláírás utáni beavatkozás eredménye. A lényeges tartalom pedig a kézzel írt szövegben olvasható.

[17] Az alperes közvetett módon sem tudta bizonyítani, hogy nem kötötte meg a 2008. márciusi megállapodást. Azt az érvelését, hogy nem továbbértékesítés céljából vásárolta a perbeli ingatlanegyüttest, cáfolják az ingatlanközvetítői megbízási szerződések, amelyek szerint 2006. év 2007. évben árulta az ingatlant. Azt, hogy erre korábban nem került sor, az indokolja, hogy az ingatlanegyüttes jogi sorsa az okiratokból kitűnően nem volt rendezett. A felperes által csatolt okiratok azt az alperesi hivatkozást is cáfolták, hogy nem kívánt megválni az ingatlantól, mert ott lovakat tartott. Az okiratokból kitűnik, hogy erre a tevékenységre elsősorban adókedvezmény elérése érdekében került sor.

[18] Az alternatív védekezésként előterjesztett érvénytelenségi kifogás kapcsán a másodfokú bíróság arra mutatott rá, hogy az nem felelt meg a jóhiszemű pervitel követelményének és a védekezéssel szemben támasztott követelményeknek. Az alperes az okirat érvénytelenségére is hivatkozott, holott a szerződés érvénytelenségét az okirat hibája nem okozhatja. Az érvénytelenséget illetően az alperesnek konkrét tényállításai nem voltak. Nem fejtette ki azt sem, hogy a megjelölt érvénytelenségi okok miként vezetnének a teljes kereset elutasítására. A tényállításokat és jogi érveket nélkülöző érvénytelenségi kifogás érdemben nem volt elbírállható, ezért a másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú ítéletből az érvénytelenségi okok fenn nem állására vonatkozó indokokat.

[19] Az elévülési kifogást a másodfokú bíróság alaptalannak ítélte, mert a vételár jóváírására a perben vitássá nem tett tények szerint 2008. április 30-án került sor, így a követelés elévülése 2008. május 31-én vette kezdetét [régi Ptk. 326. § (1) bekezdés], amelyhez képest a 2009. november 23-i bírósági igényérvényesítés az elévülési időn belül történt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[20] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a keresetet elutasító határozat hozatalát, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A harmadlagos felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet – elsőfokú ítéletre is kiterjedő – hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult.

[21] Arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság elmulasztotta az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi álláspontja miatt szükségessé váló tájékoztatási kötelezettséget. A bizonyítékokat okszerűtlenül, egyoldalúan értékelte, a feltárt tényállásból megalapozatlan jogellenes, logikátlan következtetéseket vont le. Az ügy érdemi elbírálására lényegesen kiható eljárási szabálysértést követett el. Nem a megfelelő anyagi jogszabályt alkalmazta, és az egyébként irányadó jogszabályokat tévesen értelmezte. Megsértette, illetve figyelmen kívül hagyta a régi Pp. 2. § (2) bekezdésében, 3. § (1)-(6) bekezdésében, 8. § (1)-(2) bekezdésében, 138-141. §-ában, 163. § (1)-(3) bekezdésében, 164. § (1) bekezdésében, 193. §-ában, 196. § (1) bekezdésében, 197. § (1) bekezdésében, 205. §-ában, 206. § (1) bekezdésében, 221. § (1) bekezdésében, 235. § (1) bekezdésében, 252. § (2)-(3) bekezdésében, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, XXVIII. cikk (1) bekezdésében, a régi Ptk. 198. § (1) bekezdésében, 199. §-ában, 200. § (1)-(2) bekezdésében, 202. §-ában, 205. § (1)-(4) bekezdésében, 207. § (1) bekezdésében, 228. § (3) bekezdésében, 234. § (1) bekezdésében, az Ügyvédi tv. 3. § (1)-

(3) bekezdésében, 22. §-ában, 23. § (1)-(2) bekezdésében, a 8/1999. (III. 22.) MÜK Szabályzat 3/2, 3/4, 5/15, 6/1, 7/1, 7/2, 9/2, 12/2, 15/4. pontjaiban, az 1994. (VI. 1.) MÜK Szabályzat 8. §-ában foglaltakat.

[22] A másodfokú bíróságnak az eljárása során tájékoztatást kellett volna adnia az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi álláspontjáról. Be kellett volna várnia az ennek függvényében megteendő nyilatkozatokat és azok alapján le kellett volna folytatnia a bizonyítási eljárást vagy az elsőfokú bíróságot utasítania kellett volna a bizonyítás lefolytatására. Amennyiben az elsőfokú bíróság téves tájékoztatást adott, a másodfokú bíróság nem foszthatta volna meg a feleket a bizonyítás lehetőségétől. A másodfokú bíróság nem adta indokát a jogerős ítéletben annak, hogy miért volt szükségtelen a felperes munkavégzésének tartalmára, mennyiségére, értékére az elsőfokú eljárásban felajánlott bizonyítás lefolytatása. „Valószínűsítő vélelemmel” élt, amikor azt állapította meg, hogy a felperes eljár az alperes érdekében a csepeli ingatlanok vásárlásakor és az eladás során is. A vitatott okiratokkal, a felek jogviszonyával, a felperes munkavégzésének mennyiségével, minőségével, értékével, a ténylegesen elvégzett tevékenység kifizetésével/ellentételezésével összefüggésben az alperes számtalan nyilatkozatot tett. A másodfokú bíróság részletesen nem vizsgálta, így nem is értékelte megfelelően, hogy konkrétan milyen tartalmú nyilatkozatai voltak. Érthetetlen és egyben irratellenes is, hogy azt róttá fel a alperesnek, miszerint semmit nem bizonyított, semmit nem állított és csak irreleváns bizonyítási indítványai voltak.

[23] A másodfokú bíróság utólag mentesítette a felperest a bizonyítási kötelezettségei alól, és az alperesre telepített olyan bizonyítási kötelezettséget, amit az elsőfokú eljárásban adott – a másodfokú bíróság szerint téves – tájékoztatás miatt nem kellett viselnie. A másodfokú bíróság tájékoztatási kötelezettségének elmaradása következtében nem kerülhetett abba a helyzetbe, hogy a perbeli kötelezettségeit teljesíthesse. Ez a jogszabálysértő és az Alaptörvénybe ütköző mulasztás vezetett ahhoz, hogy az ügyvédi munkadíj összecszerűségével kapcsolatos bizonyítást a másodfokú bíróság a felperes követelését vitató alperes kötelezettségévé tette. A hiányzó tényekre vonatkozó bizonyítási indítványait az elsőfokú eljárásban teljeskörűen megtette, de a bizonyítást az elsőfokú bíróság nem tartotta szükségesnek, a másodfokú bíróság pedig az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi álláspontja miatt a bizonyítási indítványokat nem értékelte, a bizonyítást nem folytatta le és a bizonyítás mellőzésének indokát sem adta. Az eljáró bíróságok egyike sem értékelte, hogy a 2010 óta nem fogadosított bizonyításnak az idő múlása is akadálya lehet. Az elsőfokú eljárás során kérése ellenére nem kapott az 1993. októberi okiratról jó minőségű színes fénymásolatot. Az őt utólagosan bizonyításra kötelező, ám ennek elmaradása miatt rögtön el is marasztaló eljárásával a másodfokú bíróság megsértette a kérelem előterjesztésére, a nyilatkozattételére, a bizonyítási indítvány előterjesztésére, megküldésére vonatkozó jogait, a bizonyítékokra vonatkozó észrevételezési jogát, a peres eljárásbeli egyenlőség biztosításának szabályát, az eljárás kontrodiktórius jellegének követelményét. Sérült az esetben a bíróság előtti egyenlőség alkotmányos elve, a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos és eljárásjogi alapelvi követelménye.

[24] A másodfokú bíróság túlterjeszkedett a felperes kereseti kérelmén és egy nem létező másodlagos kereseti kérelem alapján döntött, mivel a felperes tartozáselismerés jogcímén követelt 150.000.000 forintot. A keresetét a 2008-as „Tényállásra”-ra mint tartozáselismerésre alapította, bizonyítani nem akart és nem is tudott. A másodfokú bíróság nem mondhatta volna ki helyette, hogy két kétes magánokirat csatolása elégséges a marasztaláshoz. Az alperes előadta, a perben mindvégig vitatta a felek közötti jogviszony

tartós jellegét, a felperes követelésének az általa igazolni vélt munkákkal arányban nem állóösszecszerűségét és a munkák kifizetlenségét. Hivatkozott a „Tényállás” olvashatatlanságára, értelmezhetetlenségére, egyszerű magánokiratba foglalására és mindennek az ügyvéd-etikai elfogadhatatlanságára. A felülvizsgálati eljárásban mindezek mellett azt is értékelni kell, hogy a "Tényállás" nem lehet módosítása az 1993-as „tartós megbízás” okiratának, mert a legegyszerűbb nyelvtani- és okiratszerkesztési eszközök sem utalnak erre, sőt maga a felperes sem állította, hogy az 1993-as „tartós megbízás” okiratát valaha is módosították volna. A felperes erre az okira a per ötödik évében hivatkozott csak.

[25] Az alperes álláspontja szerint felülbíráható és felülbírálandó a bizonyítékok másodfokú bíróság általi mérlegelése, mert iratellenes, ellentmondó, a per adataiból okszerűen nem következő megállapításokat tartalmaz. A felülvizsgálati kérelemben azonban terjedelmi okokból mindezekre nem lehetséges kitérni. A bizonyítékokat a másodfokú bíróság szubjektív módon tévesen értékelte, így a tisztázatlan tényállásból helytelen jogkövetkeztetésre jutott.

[26] A másodfokú bíróság téves jogi álláspontja és az ebből eredő bizonyítatlanság miatt a jogerős határozat megalapozatlan, helytelen és jogszabálysértő. Képtelenség, hogy az alperessel kapcsolatos néhány irat másolata és két hamisítvány bizonyította a peres felek tartós megbízását, annak felperes általi szerződészerű teljesítését, az alperes jóváhagyó teljesítésigazolását, és így a kereset jogalapját és összecszerűségét. Érthetetlen, hogy nem látott a másodfokú bíróság valószínűtlenséget, életszerűtlenséget a felperessel kapcsolatos eseményekben, történetekben, előadásokban.

[27] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Rámutatott arra, hogy az alperes az elsőfokú eljárás során nem tett eleget az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek. A felülvizsgálati kérelme valójában jogi érvelést nem tartalmaz. Az elsőfokú eljárás során rendelkezésre álltak a felperesi munkavégzésre vonatkozó okirati bizonyítékok, szakvélemények és bizonyítási indítványok. Ezekkel szembeni bizonyítási indítvány, bizonyíték előterjesztésére az elsőfokú bíróság felhívta az alperest, aki úgy nyilatkozott, hogy nincs további bizonyítási indítványa. Az alperes a felperes által előterjesztett bizonyítékokat nemlétezőnek tekintette, és kioktatást, felhívást követően sem látta szükségesnek azokkal szemben a bizonyítást. A felülvizsgálati kérelemben alaptalanul hivatkozott a tájékoztatási kötelezettség elmulasztására, hiszen abban a kérdésben, hogy a 2008. március 7-i okirat nem tartozáselismerés, azonos volt az első- és a másodfokú bíróság jogi álláspontja. Az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a 2015. február 25-i tárgyalási jegyzőkönyv tartalmazta. A perben ezek után a felperest és az alperest egyaránt terhelte a bizonyítási kötelezettség, amelynek a maga részéről eleget tett. Az alperesnek mindenekelőtt tényállást kellett volna előadnia, ezek után lett volna abban a helyzetben, hogy bizonyítási indítványt terjesszen elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[28] A régi Pp. 270. § (2) bekezdése a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértés esetén teszi lehetővé. A régi Pp. 272. § (2) bekezdése és 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelem keretei között az abban megjelölt jogszabálysértésre figyelemmel vizsgálhatja felül. Az alperes a rendkívüli perorvoslatában

alapvetően a tájékoztatási kötelezettség megsértésére vezette vissza a pervesztességét. Azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem tájékoztatta az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérő jogi álláspontjáról, amelyhez képest az elsőfokú bíróságtól kapott tájékoztatás téves volt, ezáltal el volt zárva a bizonyítási indítványok, nyilatkozatok megtételének lehetőségétől, a már előterjesztett bizonyítási indítványát pedig a másodfokú bíróság is mellőzte anélkül, hogy annak indokát adta volna. Az alperes ezen túlmenően azt tartotta jogszabálysértőnek, hogy az elsőfokú eljárásban kérése ellenére nem kapott az okirati bizonyítékokról jó minőségű színes fénymásolatot. Hivatkozott arra is, hogy a másodfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen. Tévesen állapította meg az okiratok tartalmát, helytelenül mérlegelte a bizonyítás eredményét.

[29] A Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal ellentétben a per iratai alapján azt állapította meg, hogy az alperes már az elsőfokú eljárás során megkapta a védekezéséhez képest lehetséges és szükséges tájékoztatást. A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a perben mindegyik fél a saját állításának bizonyítására volt köteles. Az elsőfokú bíróság 161. sorszámú végzése tartalmazta, hogy a neki végzett ügyvédi munkáért a felperesnek nyújtott ellentételezés bizonyítása az alperes kötelessége. A bizonyításra akkor kerülhetett volna sor, ha az alperes a felperes tényállítását cáfoló, konkrét tényeket állít a közte és a felperes közötti eseti megbízási szerződések tartalmáról, teljesítéséről. A régi Pp. 139. §-a alapján az alperesnek az ellenkérelmében elő kellett volna adnia az annak alapjául szolgáló tényeket és ezek bizonyítékait. A régi Pp. 164. § (1) bekezdéséből következően is állítási, valamint bizonyítási kötelezettség terhelte. Az álláspontjával ellentétben a másodfokú bíróságnak felülbírálati jogkörében eljárva nem kellett őt felhívnia az elsőfokú eljárásban hiányosan előadott védekezés utólagos ténybeli kiegészítésére. Arra kellett figyelemmel lennie, hogy volt-e az elsőfokú eljárásban a felperes releváns tényállítását cáfoló tényállítás és az bizonyított-e. A régi Pp. 3. § (3) bekezdésében és a 164. § (2) bekezdésében foglaltakból következően a peranyagot a felek szolgáltatják, a bíróságnak nincs hivatalbóli tényállás-felderítési kötelezettsége. Az alperes mellőzött bizonyítási indítványa valójában arra irányult, hogy az ő érdekében álló tényeket a másik fél, azaz a felperes tárja fel. A bizonyítás azonban nem azt szolgálja, hogy a védekezése ténybeli alapját az alperes előterjeszthesse. A tényállítási és bizonyítási kötelezettségének az alperes eleget tehetett volna az elsőfokú eljárás során, mivel a kapott tájékoztatás alapján tisztában lehetett azzal, hogy mit kell bizonyítania. A bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher az előadott tényekhez kapcsolódhat. Tényállítás nélkül fel sem merülhet az a jogsértés, hogy a másodfokú bíróság tájékoztatás nélkül bizonyítási kötelezettséget telepített az alperesre, és a bizonyítatlanság következményét a terhére értékelte. Az ingatlanok vásárlásával és eladásával kapcsolatos felperesi eljárást illetően a másodfokú bíróság a bizonyított tények körét tényből tényre történő következtetéssel és nem vélelem útján állapította meg, amely a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében szabályozott bírói mérlegelésnek felel meg. A bizonyítás eredményének mérlegelése mint a polgári perrendtartásban szabályozott jogintézmény alkalmazása nem sértette az alperes tisztességéhez fűződő jogát.

[30] A másodfokú bíróság nem terjeszkedett túl a kereseten, mert a felperesnek csak egy kereseti kérelme volt: 150.000.000 forint és járulékai megfizetését követelte megbízási díj címén. A kereset ténybeli alapjaként az 1993. évi tartós ügyvédi megbízási szerződést és a 2008. évi megállapodást jelölte meg, valamint arra is hivatkozott, hogy az utóbbinak tartozáselismerés jellegű kikötése is van. A régi Ptk. 242. § (1) bekezdésében szabályozott tartozáselismerés nem jelent a fennálló kötelezettségtől független új kötelezettségvállalást. A következménye a kötelelem megerősítése azáltal, hogy az elismerő nyilatkozatot tevő félre

hárul annak bizonyítása: a tartozás nem áll fenn vagy bírósági úton nem érvényesíthető, illetve érvénytelen az a szerződés, amelyből keletkező tartozását elismerte. A tartozáselismerés tehát nem keletkeztet alanyi jogot, nem jogosít fel igény támasztására. A felperes a keresetében a felek közötti ügyvédi megbízási szerződésen alapuló díjfizetési kötelezettség teljesítését igényelte. A másodfokú bíróság erről a kereseti kérelemről döntött, és nem ítelt meg többet, mint amennyit a felperes a keresetében kért. A jogerős ítélet ezért nem ütközik a kereseti kérelmen való túlterjeszkedés tilalmába. A másodfokú bíróság nem hivatalból, hanem a felperes kérelmére bírálta el a jogvitát. A ténybeli és a jogi következtetéseit kellőképpen megindokolta. Az indokolási kötelezettségének a bizonyítás eredményének mérlegelése körében is eleget tett. Nem volt olyan tényállítás, amelyhez az alperes bizonyítási indítványa kapcsolódhatott volna, ezért bizonyítási szükséglet hiányában az eljáró bíróságok helyesen mellőzték a teljesítését.

[31] A másodfokú bíróság azzal sem sértett eljárási szabályt, hogy eltérő jogi álláspontja miatt nem helyezte hatályon kívül az elsőfokú ítéletet. Ezzel nem zárta el az alperest eljárási nyilatkozatai megtételétől. Az alperesnek ugyanis – a későbbi bírósági döntéstől függetlenül – a mindenre kiterjedő ellenkérelmét már az első tárgyaláson elő kellett adnia (régi Pp. 139. §), de legalább az elsőfokú tárgyalás bekezdéséig [régi Pp. 145. § (2) bekezdés] minden nyilatkozatát megtehetette, ami alkalmas a keresettel szembeni védekezésre. Egyebekben az alperes felülvizsgálati kérelmében eljárási kifogásai mellett maga állította egyidejűleg, hogy a másodfokú bíróság által hiányolt „szükséges további érdemi tényállításait ténylegesen időben és teljeskörűen megtette”. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében sem utalt az elsőfokú eljárásban előadottakon túlmenően jelentőséggel bíró tényekre, illetve nem tett olyan jognyilatkozatot, amire tekintettel az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének szükségessége felmerülhetett volna. A felek tényállításához képest nem volt ok a tárgyalás, illetőleg a bizonyítási eljárás megismétlésére, kiegészítésére. Az alperes a felülvizsgálati kérelemben is úgy tartotta fenn a bizonyítási indítványát, hogy annak relevanciája továbbra sem állapítható meg.

[32] A régi Pp. 190-191. §-ában foglaltak alapján az elsőfokú bíróság nem volt köteles az alperesnek színes fénymásolatot adni az 1993. októberi okiratról. Mindemelllett a per iratai alapján megállapítható volt, hogy miután az alperes a 2016. április 15-i tárgyaláson kérte a színes fénymásolatot, az eljáró bíró utasítást adott annak elkészítésére és megküldésére. Az utasítást teljesítették, a tértivevény igazolása szerint az alperes jogi képviselője az iratot 2016. május 24-én át is vette. A régi Pp. 3. § (6) bekezdésében foglaltak az elsőfokú eljárás során nem sérültek, mert az alperes a védekezését a becsatolt eredeti okiratot megtekintve is megtehetette.

[33] Az alperes a felülvizsgálati kérelemben a bizonyítás eredményének mérlegelését is sérelmezte, de nem jelölte meg, hogy mely bizonyítékot kér másként mérlegelni, a jogerős ítélet mely megállapításai és miért ellentmondóak, okszerűtlenek, iratellenesek. A felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértés indokait magában a kérelemben kell megjelölni, nem elegendő korábbi, illetve más beadványra utalni (BH2009. 122.). Mivel az alperes felülvizsgálati kérelme a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak megsértésével kapcsolatos hivatkozás tekintetében hiányos volt, a Kúria érdemben nem vizsgálhatta a felülmérlegelés indokoltságát.

[34] Az alperes a felülvizsgálati kérelemben azt is sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság a megbízási díj módosításaként értékelte a 2008. évi megállapodásban foglaltakat, de anyagi jogi jogszabálysértésre nem hivatkozott, ezért érdemi vizsgálatot a Kúria ebben a vonatkozásban sem folytathatott. Az érvénytelenséget illetően az alperes a felülvizsgálati kérelemben csak a megsértett jogszabályi rendelkezést hívta fel, jogi érvelést azonban nem adott elő ahhoz tartozóan. A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előbbieken meghatározott tartalmi követelményekkel [1/2016. II. 15.) PK vélemény 3. és 4. pont]. Emiatt a Kúria érdemben az érvénytelenség kérdésével sem foglalkozhatott.

[35] A Kúria mindezekre tekintettel azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[36] Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, így a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperes perköltségét, amelyet a Kúria arra figyelemmel állapított meg, hogy a felperes a saját ügyében járt el ügyvédként. Az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes az illetékekről szóló 1990.évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles az államnak felhívásra megfizetni.

[37] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2021. február 18.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Dr. Magosi Szilvia s.k. előadó bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

...